



Gå til forside: [Klik HER](#)

Valnødder (*Juglans Regia*).

Juglans er en planteslægt, som indeholder 21 arter, der er kendt som valnødder. Den art, som vi kender bedst, kaldes *Juglans regia* og hører oprindeligt hjemme i et område, der strækker sig fra Tyrkiet til Kina. Disse træer dyrker vi for at kunne høste valnødder, som både smager godt og er meget sunde, fordi de er rige på antioxidanter og umættede fedtsyrer.

En anden art, *Juglans Nigra*, (sort valnød) hører oprindeligt hjemme i et område, der strækker sig fra den sydøstlige del af Canada til Californien og videre sydpå til Argentina. Det kan blive 50 m højt og endnu bredere. Kommercielt anvendes *Juglans nigra* i forbindelse med træproduktion, og det er i vores sammenhæng uden interesse.

En tredje art er den japanske valnød, *Juglans ailanthifolia*, som vi senere vil vende tilbage til.

I kampen for overlevelse har valnødderne udviklet sig i mange varianter. Mest interessant for os, som bor i valnøddernes nordgrænse, er naturligvis vinterhårdførheden. Det synes som om, at de træer, der har deres oprindelse i Karpaterne er de mest hårdføre. (Karpaterne er Europas største bjergkæde beliggende i Central- og Østeuropa, og som er ca. 1500 km lang). Valnød vokser vildt i blandede løvskove på kalkrig jord. Træet elsker lys og varme og indeholder et stof, som kan være giftig for andre planter – men det er selvfølgelig også en måde at skaffe sig lys på. Stoffet er også giftigt for flere insekter og dyr.



Et valnøddetræ af en pæn mellemstørrelse. Men et frøformeret træ kan blive helt op til 30 meter højt

Han- og hunblomsterne sidder adskilt på hver sin type rakler
Træet er vindbestøvet og vil normalt kunne bestøve sig selv.
Men det vil give større og bedre valnødder, hvis det bestøves
fra et andet træ – for at være helt sikker, helst en anden sort.

Køb af valnøddetræ

Valnødder frøformerer sig meget nemt, og derfor findes der
mange "vilde" valnøddetræer.

Det bør man være meget opmærksom på, hvis man vil købe
et valnøddetræ, idet valnøddetræer til "konkurrencedygtige
priser" ofte kun er frøformerede træer, og derfor ved man
ikke, hvorledes valnødderne bliver.

Agter man at anskaffe sig et valnøddetræ, bør man vælge et
podet træ af følgende årsager:

1. Det kan holdes nede på en acceptabel størrelse.
2. Det kan bære frugt allerede efter 3-5 år. (De frøformerede træer kommer normalt først i bæring efter 10-15 år).
3. Da de forskellige sorter har forskellige egenskaber, kan man vælge den sort, som svarer til ens ønsker.



Hanrakler ved løvspring.

Sorter

Det vil føre for vidt at omtale de 18 sorter, som landets førende planteskole med valnødder kan levere.
Men de kan findes på dette link:

<http://www.westergaards.dk/valn%C3%B8d>

Når man tidligere plantede et valnøddetræ, sagde man, at det kunne ens bøn eller børnebørn få glæde af, for det tog mange år inden det bar nødder. Men i de senere år, er fundet en hurtig udvikling sted, så der i dag findes rigtig mange valnøddetræer, som bærer valnødder nogle få efter, at det er plantet. Påtænker du på et tidspunkt at plante et valnøddetræ – så hold godt øje med udviklingen, for der stadigt helet nye sorter op med stadig bedre egenskaber.

Hjertenød er en variant af den japanske valnød, *Juglans ailantifolia*, der er kendt for sine store og nærmest eksotiske blade.. Træerne er mere hårdføre end almindelig valnød og er normalt temmelig store – men de kan beskæres. Nødderne falder ned fra træerne med den grønne skal på; men efter tørring bliver skallerne pergamentagtige og fjernes nemt. Nødderne smager mildt, næsten som valnødder, og så kan de holde sig i flere år. Der findes flere sorter, som egner sig danske forhold.

<http://www.westergaards.dk/hjerten%C3%B8d>



Hjertenød. Gengivet med venlig tilladelse af:
Abe Lloyd, Bellingham, Washington, USA.

<http://arcadianabe.blogspot.dk/2012/09/heartnut-cultivated-japanese-walnut.html>

Dyrkning.

Voksestedet. Det er ikke alle steder i Danmark, der er lige velegnet til at dyrke valnødder. I det indre Jylland, hvor der om foråret er varmt om dagen og frost om natten, og hvor frosten indtræder tidligt om efteråret, har man ikke gode chancer for at få en god høst af valnødder. Det skyldes, at forårets nattefrost fryser blomsterne og dræber herved de små anlæg til nødder. Og den tidlige frost om efteråret bevirker, at træet ikke har tilstrækkelig tid til at modne de nye skud og knopper. På Samsø og andre tilsvarende danske øer, er foråret temperaturforskelle mellem dag og nat meget mindre end i det indre Jylland, ligesom efterårets frost her kommer meget senere og er ikke nær så hård. Resultatet er, træerne her bugner af valnødder et overdådigt syn for enhver, som elsker valnødder.

Plantning. Valnød elsker varme, derfor bør det plantes, hvor der er læ og sol – gerne mod syd i en ikke for tør jord. Jorden skal være muldet og rig på næring. Iblend op til 1/3 kompost i de øverste 30 – 40 cm jord, hvis den skal være rigtig god,

Et valnøddetræ har en kraftig pælerod, og den må ikke afkortes og beskadiges før, under og efter plantningen. Roden går dybt i jorden, og det skal der tages hensyn til, når plantehullet graves. Endvidere har den et fint forgrenet net af højtliggende rødder.

Under plantningen skal planten have samme dybde, som på planteskolen eller i potten.

Efter plantningen bør et den yderste trediedel af grenene på et barrodstræ klippes af. Det får træet til at udvikle en kraftig stamme. Træer i potter behøver ikke nogen beskæring.

Gødskning. Før træet begynder at bære frugt kan der evt. tilføres 50 gram 16,6,16 gødning en gang om måneden, i maj, juni og juli. De første par år, hvor træet begynder at bære frugt, kan gødningsmængden fordobles.

Vanding. Grundvand træet i tørre perioder mindst en gang om ugen.

Vand ikke inde ved stammen men vand, hvor regnvandet rammer jorden.

Beskæring af valnødder. Følgende regler gælder:

- ✓ Beskæring bør så vidt muligt undgås, da sår på alle arter kun vanskeligt lukkes, så saften bliver ved med at sive ud.
- ✓ Vil du udtynde eller skære træet tilbage, bør det kun ske, når træet har fuldt udfoldet løv. Bedst er det i august og i begyndelsen ad september.
- ✓ Beskær især ikke i perioden fra januar til juni, fordi træet i denne periode bløder stærkt i beskæringspunkterne. Det kan være så kraftigt, at træet dør.
- ✓ Træformningen bør så vidt muligt foretages mens træet er ungt. Beskær så tidligt, at det står med en enkelt hovedstamme og begyndende krone mellem 150-200 cm højde.
- ✓ Hold kronen åben for lys og luft. Herved forøges frugtsætningen, og bakterie- og svampesygdomme reduceres.
- ✓ Fjern alle visne, brækkede og syge grene samt grene, der krydser.
- ✓ Skær aldrig mere end halvdelen af træets højde eller mere end 1/4 længden på en gren.

Behandling af de høstede nødder. På nogle sorter falder valnødderne til jorden, mens skrællen er intakt. Læg dem i et lag i skyggen, hvor der er god ventilation og lad dem tørre. Efter 1 – 4 uger fjernes skrællen nemt.

På andre sorter falder valnødderne ned helt uden skræl eller med en delvist åben skral. Efter at have fjernet skrællerne lægges valnødderne til tørre, hvor der er skygge og god ventilation.

Bær handsker, når du rører ved de våde valnødder, ellers misfarves fingrene.

Opbevaring. Alle nødder har et højt fedtindhold på mellem 40 og 60 %, men især valnødder indeholder meget af de sunde, flerumættede fedtsyrer og heraf en stor mængde omega3-fedtsyrer.

På grund af det høje fedtindhold har valnødder en kort holdbarhed inden de mugner eller harskner. Købenødder har ofte ligget for længe, f.eks. i mysli. Så er smagen stærk og harsk. Opbevarer du nødderne køligt og tørt i deres skal, kan de dog holde sig i adskillige måneder, hvor de smager sødligt og mildt. Skal de holde i længere tid, kan de med fordel opbevares i fryseren.

Formering

Frøformerig. Det er ganske nemt at frøformere valnødder. Følgende foregår om efteråret:

1. Skær toppen af en 1 liters mælkekarton og lav hul i bunden, så overskydende vand kan trænge ud.
2. Fyld spagnum iblandt lidt sand i mælkekartonen (ca. 7 cm fra toppen).
3. Læg en moden valnød oven på spagnummen og fyld mere spagnum på, indtil valnødden er dækket med ca. 4 – 5 cm.
4. Vand, så spagnummen føles godt fugtig uden, at den driver af vand.
5. Grav kartonen ned i jorden på et forholdsvis lunt sted, gerne i et drivhus.
6. Sørg for at spagnummen føles fugtig gennem hele vinteren. Næste forår belønnes du med et lille valnøddetræ, spirer op af mælkekartonen.
7. Hen på sommeren kan udplantningen foregå.

Podning. Det er meget vanskeligt selv at pøde på valnødder, idet der kræves en så speciel teknik, at der kun er én planteskole i Danmark, som mestrer teknikken (Westergaards Planteskole på Fyn).

<http://www.westergaards.dk/valnød>

En mælkekarton er meget velegnet, hvis man vil lave sit eget valnøddetræ.

Skadedyr og sygdomme.

Kragefugle holder meget af valnødder. De plukker valnødderne med deres næb og flyver derefter højt op i luften, hvor de smider valnødden. Når den rammer jorden, gå den i stykker, og så kan kragefuglen gå i gang med at plukke nødden ud. Men for mange dyr er en valnød giftig. F.eks. kan hunde ikke tåle valnødder.

Galmide (*Aceria tristriatus/erinosea*) er det hyppigst forekommende skadedyr. Den er kun 0,1 mm og giver gulgrønne buler i bladene. Galmiderne overvintrer i de lukkede knopper og skader bladene allerede før de er ordentligt udviklede. Selv ved mange buler er angrebene normalt uden særlig betydning, og under alle omstændigheder er midterne meget vanskelige at slippe helt af med.



Galmiden har her sat sine tydelige spor.

Valnødbakteriose og valnøddens bladpletsyge skyldes bakterien *Xanthomonas juglandis* og svampen *Marssonina juglandis*. Her behandles sygdommene under et, dels fordi en ikke fagmand vil have vanskeligt at se forskel på om et valnøddetræ er angrebet af en bakterie eller en svamp, og dels fordi såvel spredningen som forholdsreglerne er stort set de samme.

Sygdommene er karakteriseret ved, at blade, kviste og frugter får brune eller sorte pletter, der bliver stadigt større i sommerens løb. Som regel er nødderne uspiselige og falder af træet inden de er modne. Sygdommene er derfor ret alvorlige.

Bakterien overvintrer på tre forskellige måder:

1. I barkfurerne. Bakterierne smitter de unge blade om foråret, hvor de ses som små sorte pletter omgivet af en tynd vandfyldt ring. På de unge skud udvikles sår, som efterhånden tørrer ud. På knopperne ses små vandfyldte pletter, der ekspanderer til store sorte læsioner.
2. I knopperne og rakler. De inficerede pollen fører bakterierne over på hunblomsternes støvfang. De udvikler små brune pletter på frugterne og kan trænge ind i og ødelægge kernerne.
3. I nedfaldne inficerede frugter og blade.

Svampen overvintrer i efteråret løv og inficerer de unge blade om foråret og udvikler sig især, når foråret er regnfuldt.



Eksempel på angrebne blade og frugter.

For at undgå valnødbakteriose kan man tage følgende forholdsregler.

1. Undlad at plante Broadview, som er særlig modtagelig for valnødbakteriose.
2. Sørg for at holde jordens pH over 6. Dvs: tilføj kalk.
3. Træet skal have noget at leve af; men kvælstof må kun tilføres i ringe grad.
4. Sygdommen får særlige nemt ved at udvikle sig, når der er fugtige forhold under blomstringen. Men generelt skal træet over jorden stå tørt, dvs. gerne i sol og vind, og der skal udføres beskæring, så træet får en åben struktur, som giver god gennemgang for lys og luft.
5. Inficerede dele skal fjernes, så snart de observeres. Læg dem i skraldespanden eller brænd dem.
6. Fjern altid bladene og andet nedfald fra træet – i det mindste om efteråret og helt væk.
7. Sprøjt med et kobberholdigt middel under blomstringen.

For at undgå bladpletsygen tages de samme forholdsregler, dog skal der anvendes et svampemiddel flere gange gennem sæsonen frem for et kobbermiddel under blomstringen.